

Vantaa

Heittäydy harrastukseen

**Väkivalta- ja haastavien tilanteiden
selvitysprosessi seuratoiminnassa**

Heittäydy harrastukseen -kehittämishanke 2025-2026

Sisällysluettelo

Tiivistelmä	7
1. Johdanto ja tausta	7
2. Yhteistyökumppanit ja roolit.....	8
2.1 Kohdennettu katutyö	8
2.2 ESLU:n seurakehittäjä.....	9
2.3 Hankkeen rooli.....	9
3. Tilannekartoituksen vaiheet.....	10
3.1 Toiminnanjohtajatapaaminen ja kohdennetun katutyön info (kevät 2025)	10
3.2 Aloituskysely ja yhteenveto.....	10
3.3 Jatkokeskustelu ja havaintojen selkeytys (Teams)	11
3.4 Jatkokysely ja yhteenveto	11
3.5 Toiminnanjohtajien tapaaminen 10.12.2025	12
4. Ilmiön tarkentuminen	12
5. ESLU:n tuki ja koulutus.....	13
5.1 Säännöt ja kurinpito perustana	13
5.2 Jäsenyys ja sitovuus.....	13
5.3 Kurinpidon kohdistaminen	13
5.4 Huoltajien rooli.....	14
5.5 Ennaltaehkäisy ja ongelmanratkaisupolku.....	14
5.6 Uhkaavat ja eskaloituvat tilanteet.....	14
5.7 Häirintäyhdyshenkilö seuran tukirakenteena	16
6. Rinnakkainen juonne: valtuustoaloite ja katsomokulttuuri	16
6.1 Aloitteen sisältö ja päätös	16
6.2 Liikunnan palvelualueen vastaus	17

6.3 Turvallisemman tilan periaatteet.....	17
7. Keskeiset opit.....	18
7.1 Seuraamus hyvittämisen ja toimintaan palaamisen mahdollisuutena	19
8. Tuotokset ja jatkotoimet.....	20
8.1 Prosessin tuotokset.....	20
8.2 Kehitteillä ja jatkotoimet	20
8.3 Suositukset.....	20
Hyödyllisiä lähteitä, malleja ja koulutuksia.....	21
Lähdeaineisto	22

Julkaisija
Vantaan kaupunki, liikuntapalvelut
7/2026
Heittäydy harrastukseen -hanke

Tämä kooste on Heittäydy harrastukseen -hankkeen loppuraportin liite. Raportti ja muut liitteet: <https://www.vantaa.fi/fi/hankkeet/hanke/heittaydy-harrastukseen-hanke>

Sisällys

Tiivistelmä	7
1. Johdanto ja tausta	7
2. Yhteistyökumppanit ja roolit.....	8
2.1 Kohdennettu katutyö	8
2.2 ESLU:n seurakehittäjä.....	9
2.3 Hankkeen rooli.....	9
3. Tilannekartoituksen vaiheet.....	10
3.1 Toiminnanjohtajatapaaminen ja kohdennetun katutyön info (kevät 2025)	10
3.2 Aloituskysely ja yhteenveto.....	10
3.3 Jatkokeskustelu ja havaintojen selkeytys (Teams)	11
3.4 Jatkokysely ja yhteenveto	11
3.5 Toiminnanjohtajien tapaaminen 10.12.2025	12
4. Ilmiön tarkentuminen	12
5. ESLU:n tuki ja koulutus.....	13
5.1 Säännöt ja kurinpito perustana	13
5.2 Jäsenyys ja sitovuus.....	13
5.3 Kurinpidon kohdistaminen	13
5.4 Huoltajien rooli.....	14
5.5 Ennaltaehkäisy ja ongelmanratkaisupolku.....	14
5.6 Uhkaavat ja eskaloituvat tilanteet.....	14
5.7 Häirintäyhdyshenkilö seuran tukirakenteena	16
6. Rinnakkainen juonne: valtuustoaloite ja katsomokulttuuri	16
6.1 Aloitteen sisältö ja päätös	16
6.2 Liikunnan palvelualueen vastaus	17

6.3 Turvallisemman tilan periaatteet.....	17
7. Keskeiset opit.....	18
7.1 Seuraamus hyvittämisen ja toimintaan palaamisen mahdollisuutena	19
8. Tuotokset ja jatkotoimet.....	20
8.1 Prosessin tuotokset.....	20
8.2 Kehitteillä ja jatkotoimet	20
8.3 Suositukset.....	20
Hyödyllisiä lähteitä, malleja ja koulutuksia.....	21
Lähdeaineisto	22

Tiivistelmä

Tämä raportti dokumentoi selvitysprosessin, joka käynnistyi joulukuussa 2024 vantaalaisten urheiluseurojen toiminnanjohtajien vapaamuotoisesta keskustelusta. Keskustelussa useat seurat toivat esiin kokemuksen, että väkivalta- ja häiriötilanteet harrasteryhmissä olivat lisääntyneet ja että seurat kokivat olevansa näiden uudenlaisten tilanteiden edessä neuvottomia.

Selvitystä vietiin eteenpäin kahden kaupungin asiantuntijatahon tuella. Nuorisopalveluiden kohdennettu katutyö auttoi hahmottamaan, millaisia tilanteita seuroissa kohdataan ja mihin seurat tarvitsisivat tukea. ESLU:n (Etelä-Suomen Liikunta ja Urheilu ry) seurakehittäjä tuki seuroja sääntö- ja kurinpitoasioiden päivittämisessä sekä koulutuksen kautta.

Prosessin keskeisin havainto on, että alkuvaiheen puhe lisääntyneestä väkivallasta tarkentui vaiheittain: ensin haastaviksi tilanteiksi, sitten yksittäisiksi tapauksiksi ja lopulta seurojen omiin rakenteisiin liittyviksi kysymyksiksi. Vakavat väkivaltatilanteet eivät näyttäytyneet seurojen arjessa laajana ilmiönä, ja yksittäiset tapaukset liittyivät usein seuran varsinaisen toiminnan ulkopuolelle. Todelliset tuen tarpeet koskivat seurojen sisäisiä ohjeistuksia, järjestyssääntöjä, tilaturvallisuutta ja vastuunjakoa.

Rinnakkaisena, teemallisesti kytkeytyvänä juonteena raportissa käsitellään 19 valtuutetun valtuustoaloitetta jalkapallojuniorien pelien kannustuskulttuurin edistämisestä sekä liikunnan palvelualueen siihen antamaa vastausta. Molemmat juonteet kytkeytyvät kaupungin turvallisemman tilan periaatteisiin.

1. Johdanto ja tausta

Aihe nousi esiin joulukuussa 2024 seurojen toiminnanjohtajien vapaamuotoisessa kahvipöytäkeskustelussa. Keskustelussa ilmeni, että osassa seuroista esiintyi aiempaa huomattavasti enemmän väkivalta- ja häiriötilanteita erityisesti harrastetoiminnassa. Seurat kokivat olevansa

näiden tilanteiden edessä jokseenkin neuvottomia, eikä valmiita toimintamalleja aina ollut. Osaltaan tilannetta selittää se, että harrasteryhmiä ohjaavat toisinaan nuoret ohjaajat, joilla on vain vähän pedagogista koulutusta tai kokemusta haastavista tilanteista.

Havainnon pohjalta käynnistettiin selvitysprosessi, jonka tavoitteena oli ymmärtää ilmiön todellinen laajuus ja luonne sekä tunnistaa, millaista tukea seurat aidosti tarvitsevat. Prosessissa Vantaan kaupunkia edustivat kaksi asiantuntijatahoa: nuorisopalveluiden kohdennettu katutyö sekä ESLU:n seurakehittäjä. Hankkeen projektikoordinaattori toimi prosessin koordinoijana ja dokumentoijana.

Selvitys eteni kahtena rinnakkaisena mutta toisiaan tukevana juonteena:

- **Juonne A** — seuratoiminnan väkivalta- ja haastavien tilanteiden selvitys yhteistyössä kohdennetun katutyön ja ESLU:n kanssa.
- **Juonne B** — 19 valtuutetun valtuustoaloite jalkapallojuniorien pelien kannustuskulttuurin edistämisestä sekä liikunnan palvelualueen vastaus, joka kytkeytyy samaan teemaan asiallisen käytöksen ja turvallisemman tilan periaatteiden kautta.

Raportti kuvaa prosessin etenemisen, osapuolten roolit, keskeiset havainnot sekä prosessin tuotokset ja jatkotoimet. Raportti on laadittu itsenäiseksi kokonaisuudeksi, joka on liitettävissä hankkeen loppuraporttiin.

Rajaus: Raportissa ei toisteta väkivaltatilanteiden JHS 152 - prosessikuvausta, joka on tuotettu erillisenä asiakirjana. Yksittäisiä seuroja ei nimetä, koska selvityksen lopputulos osoitti, ettei kyse ole seurakohtaisesta ilmiöstä, vaan rakenteisiin ja vastuunjakoon liittyvistä kysymyksistä.

2. Yhteistyökumppanit ja roolit

2.1 Kohdennettu katutyö

Kohdennettu katutyö on osa Vantaan nuorten aikuisten palveluita (NAP), johon kuuluvat lisäksi työpajatoiminta, etsivä nuorisotyö, harrastus- ja

vapaa-ajantoiminta sekä oppilaitosnuorisotyö. Työmuotoa kehitetään tavoittamaan erityisesti niitä nuoria, joiden kohdalla rikosoireilu tai jengiytymiskehitys on jo alkanut, ja työ perustuu moniammatilliseen verkostotyöhön ja luottamukseen pohjautuvaan yksilölliseen työotteeseen.

Selvitysprosessissa kohdennetun katutyön yhteyshenkilö auttoi hahmottamaan, millaisia tilanteita seuroissa kohdataan ja mihin seurat tarvitsisivat tukea. Yhteyshenkilö toi keskusteluihin poimintoja aiemmista seurojen kanssa käydyistä keskusteluista, kuten hyviä malleja, materiaaleja ja yhteistyötahoja.

2.2 ESLU:n seurakehittäjä

ESLU:n (Etelä-Suomen Liikunta ja Urheilu ry) seurakehittäjä tuki seuroja sääntö- ja kurinpitoasioiden sekä toimintaohjeistusten päivittämisessä. Painopiste oli niissä rakenteellisissa edellytyksissä, joiden varassa seura voi ylipäättään puuttua haastaviin tilanteisiin: ajantasaiset säännöt, kurinpitomääräykset ja näihin sitoutuminen. Tuki konkretisoitui muun muassa seuroille suunnattuna koulutuksena.

ESLU:n asiantuntijapalveluiden käytäntö on, että puolen tunnin asiantuntijalausunnat ovat jäsenseuroille maksuttomia, kun taas tuntimittaiset ja laajemmat kokonaisuudet ovat maksullisia.

2.3 Hankkeen rooli

Heittäydy harrastukseen -hanke koordinoi selvitystä, valmisteli ja toteutti kyselyt yhteistyössä kohdennetun katutyön kanssa, kokosi yhteenvedot sekä tuotti prosessin dokumentaation ja seuroille jaettavan ohjeistuksen.

3. Tilannekartoituksen vaiheet

Selvitys eteni vaiheittain toimihenkilötapaamisten, kyselyiden ja yhteenvetojen kautta. Painopiste tarkentui jokaisessa vaiheessa.

3.1 Toiminnanjohtajatapaaminen ja kohdennetun katutyön info (kevät 2025)

Kevään 2025 toiminnanjohtajatapaamisessa kohdennetun katutyön yhteyshenkilö aloitti keskustelun seurojen kanssa. Keskustelua syntyi runsaasti ja aika loppui kesken, joten todettiin, että selvitystä on jatkettava. Samalla tunnistettiin, että seurat hyötyisivät nimenytystä yhteyshenkilöstä kaupungin suuntaan ja että monen seuran ongelmanratkaisupolkua tai toimintasuunnitelmaa olisi tarpeen jatkotyöstää.

Toimihenkilötapaamisessa 1.4.2025 pidettiin kohdennetun katutyön info otsikolla ”Seurat ja yllättävät väkivaltatilanteet”. Info esitteli katutyön toimintaa ja loi pohjan yhteistyölle seurojen kanssa.

3.2 Aloituskysely ja yhteenveto

Toimihenkilötapaamisessa toteutettiin seuroille aloituskysely, jonka tavoitteena oli nopea kartoitus nuorten väkivaltatilanteista, seurojen kokemista tuen tarpeista sekä nuorten ohjautumisesta palveluihin.

Yhteenvedon keskeiset havainnot:

- **Käyttäytymisen muutokset:** monissa seuroissa havaittiin auktoriteetin kunnioituksen vähenemistä, keskittymiskyvyn heikkenemistä ja käyttäytymishäiriöitä. Osa seuroista ei kokenut merkittäviä muutoksia, mikä osoitti vaihtelun lajien ja toimintamuotojen välillä.
- **Ulkopuolelle sulkeminen:** käytännöt vaihtelivat. Osa seuroista oli sulkenut nuoren toiminnasta, kun muiden turvallisuus oli uhattuna tai sääntöjä oli rikottu toistuvasti; toiset pyrkivät ensisijaisesti ratkaisuihin yhdessä nuoren kanssa.

- **Ryhmien eriyttäminen:** näkemykset jakautuivat. Yhteinen linja oli, että päätös eriyttämisestä tai integroinnista tulee tehdä tapauskohtaisesti.
- **Tuen tarpeet:** seurat toivoivat lisäkoulutusta ja vertaistukea ohjaajille sekä henkilökohtaista tukea haastavien nuorten kanssa toimimiseen.
- **Yhteistyö:** toistuvien toive oli selkeä kontaktihenkilö kaupungin suuntaan ongelmatilanteita varten.

3.3 Jatkokeskustelu ja havaintojen selkeytys (Teams)

Teams-jatkokeskustelun tavoitteena oli selkeyttää aiemmin nousseita havaintoja ja valmistella jatkokyselyä. Keskustelussa useat osallistujat korostivat, etteivät väkivaltatilanteet olleet seuroissa merkittävästi lisääntyneet, mutta käyttäytymisen haasteet olivat muuttaneet muotoaan. Esiin nousivat erityistarpeet ja neuropsykiatriset piirteet, vanhempien kanssa toimiminen sekä se, että lastensuojeluilmoituksen tekemisen kynnyks koetaan kentällä korkeaksi. Osa seuroista kuvasi, että ohjaajien aikaa kuluu myös vanhempien epäasialliseen käytökseen puuttumiseen.

Keskustelussa jaettiin myös konkreettisia lähteitä, malleja ja koulutuksia, joita seurat ja lajiliitot ovat hyödyntäneet. Nämä on koottu raportin loppuun lukuun ”Hyödyllisiä lähteitä, malleja ja koulutuksia”.

3.4 Jatkokysely ja yhteenveto

Jatkokysely lähetettiin kaikille Vantaan seuroille tilanteen varmistamiseksi. Vastausten perusteella:

- Vakavat väkivaltatilanteet eivät näyttäytyneet seurojen arjessa laajana ilmiönä.
- Yksittäiset tapaukset liittyivät usein seuran varsinaisen toiminnan ulkopuolelle, esimerkiksi harjoitustiloihin asiattomasti pyrkiviin ulkopuolisiin.
- Esiin tulleet tilanteet oli hoidettu seurojen omilla keinoilla.

- Tunnistettut tarpeet liittyivät ennen kaikkea seurojen sisäisiin ohjeistuksiin, järjestyssääntöihin, tilaturvallisuuteen ja vastuunjakoon.

3.5 Toiminnanjohtajien tapaaminen 10.12.2025

Toiminnanjohtajien tapaamisessa 10.12.2025 kerättiin yhteen havaintoja tilojen järjestyssäännöistä, turvallisemman tilan periaatteista, häiriköintiin puuttumisesta sekä jäsenten ja ei-jäsenten asemasta. Tapaamisessa todettiin, että tilojen järjestyssäännöt vaativat selkeyttämistä: liikuntapäällikön 17.12.2025 antaman vastauksen mukaan varsinaiset järjestyssäännöt on laadittu vain uimahalleihin, ja muista tiloista on olemassa ainoastaan ohjeistuksia.

4. Ilmiön tarkentuminen

Selvityksen keskeisin tulos on prosessin aikana tapahtunut ilmiön tarkentuminen. Alkuvaiheen puhe lisääntyneestä väkivallasta täsmentyi vaiheittain:

- **lisääntyneestä väkivallasta →**
- **haastaviin tilanteisiin ja käyttäytymisen muutoksiin →**
- **yksittäisiin tapauksiin →**
- **seurojen omiin rakenteisiin liittyviin kysymyksiin.**

Kokonaiskuvana vastuu näissä kysymyksissä on ensisijaisesti seuroilla itsellään. Tämä ei tarkoita, että haasteet olisivat vähäpätöisiä — yksittäisetkin tilanteet ovat liikaa — vaan että ratkaisut löytyvät pääosin seurojen sääntöjen, ohjeistusten ja toimintamallien ajantasaisuudesta sekä selkeästä vastuunjaosta kaupungin ja seurojen välillä. Kaupungin rooli korostuu tukena, ohjeistuksen ja tilojen turvallisuuden osalta sekä yhteyshenkilönä.

5. ESLU:n tuki ja koulutus

ESLU:n seurakehittäjän tuki kohdistui niihin rakenteellisiin edellytyksiin, joiden varassa seura voi puuttua haastaviin tilanteisiin. Tuki huipentui seuroille suunnattuun koulutukseen ”Haastavat tilanteet seurassa” (24.3.2026).

5.1 Säännöt ja kurinpito perustana

Seuran säännöt ovat koko seuratoiminnan perusta. Jos säännöt on päivitetty ennen vuotta 2020, ne tulisi käydä läpi uudelleen koronan myötä yhdistyslakiin tulleiden muutosten vuoksi. Käytännössä osa seuroista on päivittänyt sääntönsä viimeksi kauan sitten, mikä rajoittaa mahdollisuuksia puuttua tilanteisiin. Sääntöjen tulisi sisältää jäsenyyden muodot, kurinpitotoimet sekä viittaukset muihin sitoviin dokumentteihin, kuten lajiliiton sääntöihin, seuran toimintalinjoihin ja reilun pelin periaatteisiin. Jos jokin asiakirja ei ole mainittu säännöissä, se ei sido jäseniä, ellei siihen ole erikseen sitouduttu.

Kurinpidollisia toimia ei voida kohdistaa, jos niitä ei ole määritelty seuran säännöissä. Esimerkiksi nuoren sulkemista toiminnasta tai määräaikaista osallistumiskieltoa ei voi tehdä ilman sääntöperustaa. Tähtiseura-ohjelma edellyttää seuroilta kurinpitosääntöjä.

5.2 Jäsenyys ja sitovuus

Jäseneksi liittyminen edellyttää sekä jäsenen tahtoa että seuran hyväksyntää; pelkkä ryhmään ilmoittautuminen ei välttämättä tee henkilöstä jäsentä. Seuran säännöt ja kurinpito koskevat lähtökohtaisesti vain jäseniä. Tämä on prosessin kannalta olennaista, sillä lapsi on usein seuran jäsen, mutta vanhemmat ja muut ulkopuoliset eivät yleensä ole – jolloin seuran säännöt eivät heitä sido.

5.3 Kurinpidon kohdistaminen

Kurinpito perustuu sääntöjen rikkomiseen, todisteisiin ja tekijävastuuseen: seuraamus voidaan kohdistaa vain siihen, joka on sitoutunut sääntöihin. Huoltajan rikkomuksista ei voi rangaista lasta eikä päinvastoin. Alaikäisten kohdalla taloudelliset sanktiot eivät pääsääntöisesti tule kyseeseen, koska taloudellinen vastuu on huoltajalla. Mahdollisia seuraamuksia ovat sääntöjen sallimissa rajoissa muun muassa jäsenen erottaminen, äänioikeuden menettäminen, määräaikainen sulkeminen ryhmästä sekä kilpailu-, osallistumis- ja tilojen käyttörajoitukset.

5.4 Huoltajien rooli

Koska huoltajat eivät yleensä ole seuran jäseniä, seura ei voi käyttää heihin kurinpitoa. Siksi huoltajille tulisi luoda omat pelisäännöt, joihin he sitoutuvat, ja toimihenkilöhuoltajille kirjallinen sitoumus tai oma jäsenluokka. Haastavat tilanteet on hyvä aina käydä läpi myös vanhempien kanssa; akuutissa tilanteessa keskeistä on pysyä rauhallisena, mutta epäasiallista kohtelua ei tarvitse sietää, ja keskustelu voidaan tarvittaessa siirtää myöhemmäksi seuran edustajan läsnä ollessa.

5.5 Ennaltaehkäisy ja ongelmanratkaisupolku

Ennaltaehkäisyn keskeisiä keinoja ovat selkeät säännöt ja avoin viestintä, pelisäännöt kaikille toiminnan tasoille (hallitus, valmentajat, joukkueenjohtajat ja huoltajat, yleisö ja katsomo, viestintä) sekä säännöllinen palautteen kerääminen ja siihen reagointi. Koulutuksen mukaan avoin viestintä ehkäisee suuren osan ongelmista. Seuralle suositellaan dokumentoitua ongelmanratkaisupolkua, joka kuvaa, kuka ottaa yhteydenotot vastaan, miten prosessi etenee vaiheittain, kuka vastaa mistäkin sekä miten palautteen antajalle viestitään. Koulutuksessa nostettiin esiin valmiina mallina erään seuran ongelmanratkaisupolku.

5.6 Uhkaavat ja eskaloituvat tilanteet

Tilanteeseen puuttuminen on aina aikuisen vastuulla, ja turvallisuus — myös oma — on etusijalla. Voimakeinojen käyttöön ei ole oikeutta;

toiminta tulee tarvittaessa keskeyttää, ja viime kädessä paikalle kutsutaan poliisi. Tilan järjestyssääntöjen noudattamista voidaan edellyttää, ja niitä rikkova voidaan pyytää poistumaan. Voimakeinoja voi käyttää vain järjestyksenvalvojakortin haltija ilmoitetussa tapahtumassa, ei yksittäisessä harjoituksessa.

5.7 Häirintäyhdyshenkilö seuran tukirakenteena

Selvityksen ja koulutuksen perusteella suositellaan, että jokainen seura nimeää häirintäyhdyshenkilön. Häirintäyhdyshenkilö on seuran nimeämä, matalan kynnyksen yhteyshenkilö, johon lapset, nuoret, huoltajat ja seuran toimijat voivat olla yhteydessä kohdatessaan tai havaitessaan häirintää, kiusaamista tai muuta epäasiallista käytöstä. Hänen tehtävänä on ottaa yhteydenotot vastaan, viedä asia seuran ongelmanratkaisupolun mukaisesti eteenpäin ja tarvittaessa ohjata tukipalveluihin.

Nimetty häirintäyhdyshenkilö vastaa suoraan selvityksessä toistuneeseen toiveeseen selkeästä kontaktihenkilöstä ja tukee turvallisemman tilan periaatteiden toteutumista. Käytännön tukea roolin nimeämiseen ja toimenkuvaan tarjoaa Väestöliiton Et ole yksin -palvelu, jonka opas kuvaa häirintäyhdyshenkilön tehtävät ja toimintatavat. Lisätietoa:

[Häirintäyhdyshenkilön opas](#) · etoleyksin.fi

6. Rinnakkainen juonne: valtuustoaloite ja katsomokulttuuri

Selvitysprosessin rinnalla eteni teemallisesti kytkeytyvä valtuustoaloite. Vaikka aloite käsiteltiin omana asianaan liikunnan palvelualueella, se liittyy samaan kokonaisuuteen asiallisen käytöksen ja turvallisemman tilan periaatteiden kautta.

6.1 Aloitteen sisältö ja päätös

19 vantaalaista valtuutettua jättivät aloitteen jalkapallojuniorien pelien kannustuskulttuurin edistämisestä (VD/7236/00.02.00.03/2024).

Aloitteessa esitettiin, että kaupunki asentaisi hyvää kannustuskulttuurista muistuttavia kylttejä tai julisteita jalkapallokenttien yhteyteen ja että muistutukset laadittaisiin osallistaen vantaalaisia jalkapallojunioreita. Kaupunginvaltuusto päätti 21.10.2024 (§ 33) ottaa asian käsiteltäväksi ja lähettää aloitteen kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

6.2 Liikunnan palvelualueen vastaus

Liikunnan palvelualue totesi vastauksessaan, että liikuntaan ja sen seuraamiseen liittyy voimakkaita tunteita, joiden lieveilmiönä voi olla ottelutapahtumien seuraajien epäasiallinen käytös pelaajia, valmentajia ja tuomareita kohtaan – sekä otteluissa että harjoituksissa. Vastauksessa nostettiin esiin seuraavat toimenpiteet ja rakenteet:

- Kaupunki otti vuonna 2024 käyttöön turvallisemman tilan periaatteet kaikilla liikuntapaikoilla. Periaatteet koskevat yhtä lailla ottelutapahtumia kuin harjoituksia ja kaikkia liikuntapaikalla olijoita.
- Seuroilla oli mahdollisuus osallistua periaatteiden laadintaan valmisteluvaiheessa vuonna 2023, ja periaatteita voi hyödyntää myös katsomokulttuurin kehittämisessä.
- Lapsiystävällinen Vantaa 2025–2026 -toimintasuunnitelman tavoitteena on, että kaikki aikuiset puuttuvat väkivaltaan ja kiusaamiseen. Konkreettisenä toimenpiteenä laaditaan tapahtumien vastuullisuusperiaatteet, joissa katsomokulttuuri voidaan huomioida.
- Teemaa käsitellään seurafoorumeissa ja toiminnanjohtajien tapauksissa (mm. seurafoorumi 30.9.2025 ja toiminnanjohtajatapaaminen 10.12.2025) sekä liikuntapalveluiden uutiskirjeessä seuroille.

6.3 Turvallisemman tilan periaatteet

Turvallisemman tilan periaatteiden tavoitteena on, että kaikki liikuntapaikkojen käyttäjät tuntevat olonsa tervetulleiksi ja turvallisiksi. Periaatteet tiivistyvät neljään teemaan: jokainen on tervetullut omana itsenään ilman oletuksia muista; ollaan ajoissa ja huolehditaan siisteydestä; kunnioitetaan ja autetaan muita; ja puututaan asiattomaan käytökseen ilmoittamalla siitä paikalla olevalle aikuiselle tai henkilökunnalle. Periaatteet muodostavat yhteisen perustan, joka yhdistää molemmat raportin juonteet.

7. Keskeiset opit

Prosessi tuotti useita seuratoiminnan turvallisuuteen ja vastuunjakoon liittyviä oppeja:

- **Jäsen vs. ei-jäsen.** Seuran säännöt ja kurinpito sitovat vain jäseniä. Lapsi on usein jäsen, mutta vanhemmat ja ulkopuoliset eivät – heihin on vaikutettava muilla keinoin, kuten omilla pelisäännöillä ja tilan järjestyssäännöillä.
- **Tilojen järjestyssäännöt puuttuvat.** Vantaalla varsinaiset järjestyssäännöt on laadittu vain uimahalleihin (liikuntapäällikön vastaus 17.12.2025); muista tiloista on vain ohjeistuksia. Järjestyssäännöt antavat oikeuden pyytää poistumaan tilasta, joten niiden puuttuminen heikentää puuttumismahdollisuuksia.
- **Turvallisemman tilan periaatteet.** Vuonna 2024 käyttöön otetut periaatteet tarjoavat yhteisen, kaikkia liikuntapaikalla olijoita koskevan perustan, jota voi hyödyntää myös kannatus- ja katsomokulttuurissa.
- **Järjestyksenvalvonta ja voimakeinot.** Voimakeinoja voi käyttää vain järjestyksenvalvojakortin haltija ilmoitetussa tapahtumassa. Yksittäisessä harjoituksessa puuttumisen keinot ovat kehoitus, toiminnan keskeytys ja tarvittaessa poliisi.
- **Vanhempien kohtaaminen.** Merkittävä osa kuormituksesta liittyy vanhempien kanssa toimimiseen. Avoin, ennakoiva vuoropuhelu ja huoltajien omat pelisäännöt ovat keskeisiä.
- **Sääntöjen ajantasaisuus on edellytys puuttumiselle.** Ilman ajantasaisia sääntöjä ja kurinpitomääräyksiä seura ei voi kohdistaa seuraamuksia.
- **Koulutuksen ja yhteyshenkilön tarve.** Seurat toivoivat ohjaajille koulutusta ja vertaistukea sekä selkeää kontaktia kaupungin suuntaan.

7.1 Seuraamus hyvittämisen ja toimintaan palaamisen mahdollisuutena

Selvityksen aikana – muun muassa turvallisten aikuisten palautekeskustelussa – nostettiin esiin näkemys, jonka mukaan jäähy tai muu seuraamus ei ole vain rangaistus, vaan lapselle mahdollisuus sovittaa tekemänsä vääritys ja palata toimintaan. Jäähyn tarkoituksena nähtiin rajojen selkeyttäminen ja lapsen tukeminen toimintaan palaamisessa.

Näkemys saa tukea tutkimuksesta. Restoratiivisia käytäntöjä (restorative practices) kouluissa käsittelevän vertaisarvioidun systemaattisen kirjallisuuskatsauksen mukaan rakentavin tapa vastata lapsen ei-toivottuun käytökseen yhdistää selkeän rajan ja mahdollisuuden hyvittää aiheutettu haitta sekä palata yhteisöön – pelkän rankaisevan ulossulkemisen sijaan. Katsauksen perusteella restoratiiviset käytännöt voivat parantaa ilmapiiriä, kurinpitoa ja konfliktien hallintaa, ehkäistä poissulkemisia ja kiusaamista sekä tukea myönteisiä suhteita ja prososiaalisia taitoja. Katsaus huomauttaa kuitenkin, että suoran vaikuttavuuden näyttö on toistaiseksi rajallista, joten käytäntöjä kannattaa soveltaa harkiten ja vaikutuksia seuraten.

Tutkimuslähde: Lodi, E., Perrella, L., Lepri, G. L., Scarpa, M. L. & Patrizi, P. (2022). Use of Restorative Justice and Restorative Practices at School: A Systematic Literature Review. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(1), 96.
<https://doi.org/10.3390/ijerph19010096>

8. Tuotokset ja jatkotoimet

8.1 Prosessin tuotokset

- Aloituskysely seuroille ja sen yhteenveto.
- Jatkokeskustelun (Teams) muistio havaintojen selkeyttämiseksi.
- Jatkokysely kaikille Vantaan seuroille ja sen yhteenveto.
- Seuroille suunnattu koulutus „Haastavat tilanteet seurassa“ (24.3.2026) muistiinpanoineen.
- Seuroille yleisohje lasten ja nuorten vakaviin tilanteisiin (päivitetty 6/2026), joka kokoaa lastensuojelun ja kriisipäivystyksen yhteystiedot.
- Kaupungin turvallisemman tilan periaatteet, joita hyödynnetään myös katsomokulttuurissa.
- Väkivaltatilanteiden JHS 152 -prosessikuvaus (tuotettu erillisenä asiakirjana).

8.2 Kehitteillä ja jatkotoimet

- **Toimintakortit.** Pohdinnassa on toimintakorttien laatiminen erilaisiin tilanteisiin (esimerkiksi fyysinen tai henkinen loukkaantuminen, uhkaava tilanne), joita seurat voivat jatkotyöstää. Tavoitteena on saada aihiot valmiiksi.
- **Tapahtumien vastuullisuusperiaatteet.** Lapsiystävällinen Vantaa -toimintasuunnitelman mukaisesti laadittaviin periaatteisiin voidaan kytkeä katsomokulttuurin kehittäminen.
- **Tilojen järjestyssäännöt.** Tunnistettu tarve selkeyttää järjestys-sääntöjä myös muissa liikuntatiloissa kuin uimahalleissa.

8.3 Suositukset

Selvityksen perusteella suositellaan, että seuroja kannustetaan päivittämään sääntönsä ja kurinpitomääräyksensä ajantasaisiksi ja laatimaan dokumentoitu ongelmanratkaisupolku sekä huoltajien pelisäännöt. Lisäksi suositellaan, että jokainen seura nimeää

häirintäyhdys henkilön matalan kynnyksen yhteydenottoja varten. Kaupungin suunnalta keskeisiä ovat tilojen järjestyssääntöjen täydentäminen, turvallisemman tilan periaatteiden näkyvyys sekä selkeä yhteyshenkilö ja matalan kynnyksen tuki seuroille. Koulutusta ja vertaistukea ohjaajille on tarpeen jatkaa.

Hyödyllisiä lähteitä, malleja ja koulutuksia

Teams-jatkokeskustelussa seurat jakoivat konkreettisia lähteitä, malleja ja koulutuksia, joita ne ja lajiliitot ovat hyödyntäneet haastavissa tilanteissa. Nämä on koottu tähän, jotta halukkaat pääsevät hyvien käytäntöjen jäljille.

- **Suomen Uimaliitto** – erityistilanteisiin vastaamiseen kehitettävä koulutus, jota on alettu valmistella seurojen kanssa. uimaliitto.fi
- **Suomen Palloliitto** – liittotason toiminnanjohtajafoorumit, joissa on käsitelty haastavia tilanteita, erityisesti vanhempien käytöstä kentän laidalla. Foorumeissa esiteltiin E-akatemia malleja, ja koulutusmateriaalia on tulossa. palloliitto.fi · SPL e-Akatemia: e-akatemia.fi
- **Et ole yksin -palvelu** – Väestöliiton ja urheiluyhteisön tukipalvelu sekä maksuton verkkokoulutus ja valmiit materiaalit häirinnän ja kiusaamisen ehkäisyyn. Osassa seuroista kaikki ohjaajat ovat suorittaneet verkkokurssin. etoleyksin.fi · Häirintäyhdys henkilön opas: etoleyksin.fi/opas
- **Aseman Lapset ry** – keskustelutilaisuuksia ryhmäytymisestä ja kiusaamisesta. Yhdessä tapauksessa ulkopuolisen kouluvalmentajan pyytäminen kiusaamistilanteen selvittelyyn koettiin luottamusta heikentäväksi. Järjestön K-0-toiminta tukee vakavissa ja pitkittyneissä kiusaamistapauksissa (toimii myös Vantaalla). asemanlapset.fi
- **Finlands Svenska Idrott – Trygg Idrott -projekti** – turvallisen urheilun toimintamalleja ja koulutuksia, mm. häirintäyhdys henkilöiden (trakasseriombud) tueksi. idrott.fi
- **Mannerheimin Lastensuojeluliitto (MLL)** – käytännöllisiä ja maksutomia materiaaleja kiusaamisen ehkäisyyn ja kaveritaitoihin. mll.fi

Valmiit paketit todettiin hyödyllisiksi erityisesti pienemmille seuroille, joilla ei ole omia resursseja koulutuksen rakentamiseen.

Lähdeaineisto

Raportti perustuu seuraavaan hankkeen aineistoon:

- Toiminnanjohtajien tapaamisen muistio (10.12.2025) ja kohdennetun katutyön info (1.4.2025).
- Aloituskysely ja sen yhteenveto, jatkokeskustelun selkeytys sekä jatkokysely ja sen yhteenveto.
- ESLU-koulutuksen ”Haastavat tilanteet seurassa” (24.3.2026) muistiinpanot ja taustamuistiinpanot.
- Valtuustoaloite kannustuskulttuurin edistämisestä (VD/7236/00.02.00.03/2024) ja liikunnan palvelualueen vastaus.
- Seuroille yleisohje lasten ja nuorten vakaviin tilanteisiin (päivitetty 6/2026) sekä kaupungin turvallisemman tilan periaatteet.

**Vantaa
Vanda**

Julkaisija
Vantaan kaupunki
7/2026

Heittäydy harrastukseen -hanke